

PRANEŠIMAS SPAUDAI Nr. 141/22

2022 m. rugsėjo 7 d., Liuksemburgas

Teisingumo Teismo sprendimas byloje C-391/20 | Boriss Cilevičs ir kt.

Pareiga aukštojo mokslo studijų programas organizuoti atitinkamos valstybės narės oficialiaja kalba gali būti suderinama su įsisteigimo laisve

Sąjunga gerbia valstybių narių nacionalinį savitumą, kurio dalis yra atitinkamos valstybės narės oficialiosios kalbos apsauga.

Dvidešimt Latvijos parlamento narių Latvijos Konstituciniame Teisme ginčija Aukštojo mokslo įstaigų įstatymo atitiktį Konstitucijai. Šiame įstatyme numatyta aukštojo mokslo įstaigų (įskaitant privačias įstaigas) pareiga studijų programas organizuoti tik latvių kalba. Vis dėlto minėtame įstatyme numatytos keturios šios pareigos išimtys, susijusios su, pirma, užsienio studentais ir europiniu arba tarptautiniu bendradarbiavimu, antra, penktadaliu kreditų, trečia, užsienio kalbų ir kultūros studijomis ir, ketvirta, bendromis studijų programomis. Be to, Latvijos aukštojo mokslo įstaigų įstatymas netaikomas dviem privačioms įstaigoms, kurių veiklą reglamentuoja specialūs įstatymai ir kurios gali toliau siūlyti studijų programas kitomis oficialiosiomis Sąjungos kalbomis.

Latvijos Konstitucinis Teismas Teisingumo Teismo klausė, ar aukštojo mokslo įstaigų pareiga studijų programas organizuoti tik latvių kalba yra suderinama su Sąjungos teise, visų pirma su įsisteigimo laisve.

Šiandien priimtame Teisingumo Teismo didžiosios kolegijos sprendime priminta: net jeigu dėstyto turinys ir švietimo sistemos ir profesinio rengimo organizavimas lieka valstybių narių kompetencija, naudojamosi šia kompetencija jos turi laikytis Sąjungos teisės, ypač jos nuostatų, susijusių su įsisteigimo laisve. Todėl Teisingumo Teismas pažymėjo, kad įsisteigimo laisvės apribojimu turi būti laikomos visos priemonės, kurios draudžia, daro mažiau patrauklų šios laisvės įgyvendinimą arba trukdo jį įgyvendinti. Nagrinėjamu atveju Teisingumo Teismas nurodė: nors kitų valstybių narių piliečiai gali įsisteigti Latvijoje ir organizuoti aukštojo mokslo studijų programas, tokia galimybė iš esmės galima pasinaudoti tik laikantis pareigos šias studijų programas organizuoti tik šios valstybės narės oficialiaja kalba. Dėl tokios pareigos tiems piliečiams gali būti ne taip patrauklu įsisteigti Latvijoje, todėl apribojama įsisteigimo laisvė.

Remdamasis savo jurisprudencijoje suformuota schema Teisingumo Teismas toliau nagrinėjo, ar yra konstatuoto apribojimo pateisinimas, ir patikrino, ar laikomasi proporcingumo principo.

Dėl įsisteigimo laisvės apribojimų pateisinimo Teisingumo Teismas nurodė, kad siekis skatinti valstybės narės vienos iš oficialių kalbų vartojimą yra teisėtas tikslas, kuriuo galima pateisinti įsisteigimo laisvės apribojimą. Sąjunga gerbia valstybių narių nacionalinį savitumą, kurio dalis yra ir atitinkamos valstybės narės oficialiosios kalbos apsauga.

Pirma, kiek tai susiję su apribojimo proporcingumu, reikia pažymėti, kad apribojimas turi būti tinkamas užtikrinti, kad atitinkamomis teisės nuostatomis teisėtai siekiamas tikslas bus įgyvendintas. Tai reiškia, kad šios teisės nuostatos turi būti įgyvendinamos nuosekliai ir sistemingai. Tuo tikslu Teisingumo Teismas išnagrinėjo, ar aptariamoms pareigoms išimtys – būtent dėl abiejų aukštojo mokslo įstaigų, kurių veiklą reglamentuoja specialūs

įstatymai – gali sudaryti kliūčių siekiamam tikslui įgyvendinti. Atsižvelgdamas į ribotą šių išimčių taikymo sritį, Teisingumo Teismas konstatavo, kad taip nėra. Leisdamos tam tikroms aukštojo mokslo įstaigoms pasinaudoti nukrypti leidžiančia tvarka, minėtos išimtys grindžiamos logika, kad vykdomas specialus tarptautinis universitetų bendradarbiavimas, todėl aptariamoms nuostatos nepraranda nuoseklumo.

Antra, išimtis negali viršyti to, kas būtina siekiamam tikslui įgyvendinti. Taigi valstybės narės iš esmės gali nustatyti pareigą aukštojo mokslo studijų programas dėstyti savo oficialiąja kalba, jeigu kartu su tokia pareiga nustatomos išimtys, užtikrinančios, kad universitetinėse studijose galės būti naudojama ne oficialioji kalba. Nagrinėjamu atveju tokios išimtys – tam, kad neviršytų to, kas reikalinga šiam tikslui – turėtų leisti naudoti kitą nei latvių kalbą, bent jau kiek tai susiję su studijomis vykdanč europinį arba tarptautinį bendradarbiavimą ir kultūros ir kalbų (išskyrus latvių kalbą) studijomis.

Šiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas padarė išvadą, kad nacionalinės teisės normos, kuriomis aukštojo mokslo įstaigos įpareigojamos organizuoti studijas tik tos valstybės narės oficialiąja kalba, yra suderinamos su Sąjungos teise, **jeigu tokios teisės normos yra pateisinamos dėl su nacionalinio savitumo apsauga susijusių priežasčių, t. y. jeigu jos yra būtinos ir proporcingos teisėtai siekiamam tikslui apsaugoti.**

PASTABA: Prašyme priimti prejudicinį sprendimą valstybių narių teismai, nagrinėdami juose iškeltą bylą, gali pateikti Teisingumo Teismui klausimus dėl Sąjungos teisės išaiškinimo ar Sąjungos teisės akto galiojimo. Teisingumo Teismas nenagrinėja nacionalinės bylos. Remdamasis Teisingumo Teismo sprendimu šią bylą turi išspręsti nacionalinis teismas. Šis sprendimas taip pat privalomas kitiems nacionaliniams teismams, nagrinėjantiems panašias problemas.

Žiniasklaidai skirtas neoficialus dokumentas, neįpareigojantis Teisingumo Teismo.

Visas sprendimo [tekstas](#) nuo jo paskelbimo dienos prieinamas CURIA tinklalapyje.

Kontaktinis asmuo: Marta Osleja ☎ (+352) 4303 6005.

Nuotraukas iš sprendimo paskelbimo posėdžio galima rasti „[Europe by Satellite](#)“ ☎ (+32) 2 2964106

Likite su mumis!

